

Osuuskunnan säännöt - miksi ja mitä

Pienosuuskuntaforum 2019

15.10.2019

Lakiasianjohtaja Anne Kontkanen

Osuustoimintakeskus • Coop Center

Miksi säännöt?

- OKL mukaan osuuskunnalla oltava säännöt
- Osuuskunnan perustajat laativat – perustajien ”sopimus” yhteisistä pelisäännöistä – osuuskuntalain asettamissa rajoissa
- Sitoo myös myöhemmin liittyviä jäseniä, muuttamisesta päättää osuuskunnan kokous määräenemmistöllä (2/3 annetuista äänistä)
- Osuuskuntalain ohella määrittelee mm.
 - osuuskunnan toimintaa, päätöksentekoa sekä varojen hankkimista ja käyttöä
 - osuuskunnan ja sen jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia
- Osuuskunnan noudatettava toiminnassaan muiden lakien ohella osuuskuntalakia ja sääntöjä
 - päätöksen pätemättömyys
 - vahingonkorvausvelvollisuus

Minimisäännöt

- Pakolliset määräykset (OKL 2:3 §)
 - osuuskunnan toiminimi
 - osuuskunnan kotipaikkana oleva Suomen kunta
 - osuuskunnan toimiala
- Tilikaudesta määrättävä joko perustamissopimuksessa tai säännöissä
- Jos säännöissä vain lain edellyttämät pakolliset määräykset => muilta osin noudatetaan osuuskuntalain määräyksiä
- Tahdonvaltaisuus: jäsenet voivat säännöissä määrätä osuuskunnan toiminnasta, ei kuitenkaan pakottavien lainsäännösten vastaisesti (OKL 1:9 §)
- Minimisäännöt harvoin riittävät

OKL:n säännökset tahdonvaltaisia

- Osuuskuntalain säännökset ovat suurelta osin tahdonvaltaisia, mikä tarkoittaa sitä, että osuuskunnan säännöissä voidaan määrätä toisin
 - OKL 1:9 § ”Jäsenet voivat säännöissä määrätä osuuskunnan toiminnasta. Sääntöihin ei voi ottaa määräystä, joka on tämän lain tai muun lain pakottavan säännöksen vastainen.”
- Pakottavia mm.
 - jäsenten suojaksi tarkoitetut määräykset esim. jäsenen erottaminen, määräänemmistö säännökset
 - Velkojien suojaksi tarkoitetut esim. varojen jakoa koskevat säännökset
- osuuskunnan toiminta voidaan räätälöidä omannäköiseksi, mielikuvitus (ja pakottava lainsäädäntö) rajana

- Erihetoiset osuudet eri jäsenryhmille/varojen hankintaa
- Osuuden nimellisarvo (=määritelty osuusmaksu)
- Osuuksilla eri oikeudet ylijäämään
- Osuudesta palautettava määrä voidaan sitoa esim. osuuskunnan jakokelpoisiin varoihin, omaisuuteen jne.
- Osuudesta maksetun määrän palautusaika (min 6 kk)
- Äänimäärän porrastaminen (max. 1:20)
- Jäsenen eroamisoikeuden rajoittaminen (max 3 vuotta liittymisestä)
- Varojen jakaminen purkutilanteessa
- Toiminnantarkastajaa ei valita
- Jne.

Millaiset ovat hyvät säännöt?

- Selkeät
- Riittävän yksiselitteiset mutta riittävän yleisellä tasolla, ei liian yksityiskohtaiset
- Minimisäännöt harvoin riittävät!
- Kannattaako kopioida sääntöihin lain määräyksiä, jos niistä ei poiketa
 - informaatioarvo rivijäsenille – toisaalta lain määräykset tunnettava
 - laki muuttuu => säännöt muutettava
 - oltava tarkkana, ettei lain ja sääntöjen määräykset ristiriitaisia
- Ottaa huomioon myös tulevaisuuden
 - Sääntöjen muuttaminen voi osoittautua ongelmaksi myöhemmin

Kiinnitä huomiota ainakin näihin

- palveluiden tarjoaminen muille kuin jäsenille (Lain olettava: palvelut vain jäsenille)
- jäsenen eroamisoikeuden rajoittaminen (Lain olettava: ero tulee voimaan heti)
- ylijäämän jakaminen ja sen jakoperuste (Lain olettava: ylijäämää ei saa jakaa)
- osuuskunnan toiminimen kirjoittajat (Lain olettava: koko hallitus. Lisäksi toimitusjohtaja hänen toimivaltaa kuuluvissa asioissa)
- toiminnantarkastajan valinta (Lain olettava: toiminnantarkastaja valittava, ellei valita tilintarkastajaa)
- jäsenten erisuuruinen äänimäärä (Lain olettava: jokaisella jäsenellä yksi ääni)

- osuuden nimellisarvo (Lain olettava: nimellisarvoton, merkintähinnan määrää osuuskunnan kokous tai hallitus valtuutettuna)
- jäsenen velvollisuus ottaa useita osuuksia (Lain olettava: jokaisen jäsenen otettava yksi osuus)
- Tarvitaanko oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osuuksia (Lain olettava: kaikki osuudet tuottavat samat oikeudet)
- osuuksien siirtokelpoisuus (Lain olettava: ei voi siirtää)
- osuuden palautusajankohta (Lain olettava: vuosi sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsen erosi tai irtisanoi osuudet)

- mahdollisuus osuuden nopeutettuun palautukseen (Lain olettava yksi täysi tilikausi)
- mahdollisuus irtisanotun osuusmaksun jälkipalautukseen (Lain olettava: jos osuuskunnalla ei palautuskykyä eroamis-/ irtisanomisvuoden tilinpäätöksen perusteella, osuusmaksua ei palauteta)
- mahdollisuus ylimääräisten maksujen perimiseen (Lain olettava: ei voida periä)
- lisämaksuvelvollisuus velkojia kohtaa osuuskunnan konkurssissa tai selvitystilassa (Lain olettava: ei lisämaksuvelvollisuutta)
- varojen jakaminen osuuskunta purettaessa (Lain olettava: jäsenten lukumäärän mukaisessa suhteessa)

- Osuuskunnan mallisäännöt:

<https://perustajanopas.pellervo.fi/osuuskunnan-mallisaannot/>